

Pandemi Döneminde Üniversite Öğrencilerinin Anksiyete Düzeyi ile Sigara ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Arasındaki İlişki *

Berin TUĞTAĞ DEMİR¹, Funda KOCAAY², Hilal Melis ALTINTAŞ¹

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, COVID-19 Pandemisinin sağlık alanındaki üniversite öğrencileri üzerindeki etkisini belirleyerek, öğrencilerin COVID-19 pademisi karşısında yaşadıkları anksiyete ile sigara ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları arasındaki değişimi incelemek amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Kesitsel araştırma yöntemi ile yapılan bu çalışma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara Medipol Üniversitesi Tıp, Diş ve Sağlık Bilimleri fakültesinde öğrenim gören 300 kadın 251 erkek öğrenci üzerinde yapıldı. Araştırmada Beck anksiyete ölçeği, Koronavirüs Anksiyete Ölçeği, Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi (FNBT) ile Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği kullanıldı.

Bulgular: Araştırmada öğrencilerin %18,1'i pandemi öncesinde sigara kullanırken pandemi sonrasında (şu an) %28,1'e çıktığı, %72,4'nün sigaranın COVID-19 riskini arttırdığını düşündükleri ve %76' sının günde 4-6 saat sosyal medya kullandıkları belirlenmiştir. Tıp fakültesi öğrencilerinin anksiyetelerinin daha fazla olduğu ancak sağlık bilimleri fakültesindeki öğrencilerin hem nikotin bağımlılık puanlarının hem de sosyal medya bağımlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ayrıca ölçekler arasında pozitif korelasyon olduğu, anksiyete arttıkça sigara kullanımı ile sosyal medya kullanımında da bir artış olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Sonuç: COVID-19 korkusunun, anksiyete ile sigara ve sosyal medya kullanımını üzerinde bir etkisi olduğu düşünülebilir. COVID-19 ile birlikte hayatlarımıza giren sosyal izolasyon sonucunda öğrenciler sosyal medya ile sigara kullanımına yönelim gösterebilir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi; anksiyete; sigara bağımlılığı; sosyal medya bağımlılığı; üniversite öğrencisi.

The Relationship between Anxiety Levels and Smoking and Social Media Habits in University Students during the Pandemic Period

ABSTRACT

Aim: In this study, the impact of the COVID-19 Pandemic on university students in the field of health was determined. The research was conducted to examine the change between the anxiety experienced by the students in the face of the COVID-19 pandemic and their smoking and social media usage habits.

Material and Methods: This study, which was conducted with the relational research method, was carried out on 300 female 251 male students studying at Ankara Medipol University Faculty of Medicine, Dentistry and Health Sciences in the spring term of 2022-2023 academic year. This study were used scales that Beck anxiety scale, Coronavirus Anxiety Scale, Fagerström Nicotine Addiction Test (FNBT) and Social Media Addiction Scale, respectively.

Results: In the study, 18.1% of the students were smoking before the pandemic, while it increased to 28.1% after the pandemic (currently), 72.4% thought that smoking increased the risk of COVID-19, and 76% said that they were socializing 4-6 hours a day. media use was determined. It was determined that medical faculty students had more anxiety, but both nicotine addiction scores and social media addictions of students in health sciences faculty were higher ($p<0.05$). In addition, it was determined that there was a positive correlation between the scales, and as anxiety increased, there was an increase in smoking and social media use ($p<0.05$).

Conclusion: It can be thought that fear of COVID-19 has an effect on anxiety and on smoking and social media use. As a result of the social isolation that has entered our lives with COVID-19, students may tend to use social media and smoking.

Keywords: Pandemic; anxiety; nikotine addiction; social media addiction; university student.

¹ Ankara Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Anatomi AD, Ankara, Türkiye

²Ankara Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD, Ankara, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Berin TUGTAG DEMIR, e-mail: berin.tugtag@ankaramedipol.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 15.11.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 20.03.2023

*Bu araştırma, 17-19 Kasım 2022 tarihinde Aksaray-Kapadokya'da yapılan 8. Uluslararası EMI Girişimcilik & Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulmuştur.

GİRİŞ

Yetişkinliğe geçiş olarak kabul edilen 18-25 yaş arası dönem eğitim, yaşam düzeni ve ilişkilerdeki değişiklikler gibi istikrarsızlıklar nedeniyle stresli olabilir. COVID-19 salgını ile beraber ilk alınan önlemler arasında okulların kapatılması, üniversite öğrencilerini de birçok belirsizlikle karşı karşıya bırakarak öğrencilerde kafa karışıklıklarına ve akademik gelecekleri hakkında endişelere neden olmuştur (1). Dolayısı ile bu durumun üniversite öğrencilerinde endişe, depresyon ve korku gibi duyguları tetiklediği rapor edilmiştir (2). Depresyon, panik atak, travma sonrası stres bozukluğu ve hatta intihar gibi farklı psikiyatrik durumların genç yaş gruplarında salgınlarla birlikte artış gösterdiği bildirilmiştir (3). Salgınlarda yaşlılar, çocuklar, sağlık çalışanları, önceden psikiyatrik rahatsızlığı olanlar ve öğrenciler gibi toplumdaki belirli gruplar diğerlerine kıyasla önemli derecede psikolojik baskı ve strese maruz kalma riski altındadır(4). Salgınlardan belirli hassas grupların ruh sağlığı üzerindeki etkileri hakkında bilgi toplamak halk sağlığının korunması ve devamlılığı için esastır ve bu çıktılar pandeminin olumsuz etkilerini azaltacak uygun müdahalelerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır (5).

COVID-19 salgını ve beraberinde yaşanan karantina döneminde görüldü ki öğrencilerin yaşadıkları akut ve kronik stres, beklenmedik ölümler ile birlikte aileleri için endişelenmelerine, gelecekleri için kaygı duymalarına, sosyal izolasyon sonucunda da internet ve sosyal medya erişim sürelerinin artması gibi birtakım sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur (6). Konu ile ilgili yapılan bir meta-analiz çalışmada acil durumları takiben depresif bozukluklar gelişme olasılığının yüksek olduğu rapor edilmiştir. Örneğin doğal afet gibi durumlarda depresif bozuklukların gelişmesi iki katın üzerinde bir artışla ilişkilendirilirken, SARS ve H1N1 gibi salgınlardan etkilenenlerde uzun vadeli ruh sağlığı sıkıntıları ile bağlantılı olduğu belirlenmiştir (7).

Sosyal medya, hernekadar bireylerin yaşam kalitesini artırsa da çeşitli zararlı alışkanlıkların gelişmesine sebep olarak psikolojik sorunlara zemin hazırlayabilmektedir (8). Özellikle internette çok fazla zaman geçiren bireylerde algılanan yaşam kalitesini düşüren nomofobi gibi teknolojiye bağlı semptomlar yaygın bir şekilde ortaya çıkabilmektedir. Literatürde bu durumun potansiyel olumsuz davranışlara yol açabildiği bildirilmektedir (9) (10).

COVID-19 pandemisinin gençler üzerindeki olumsuz etkilerinden bir diğeri ise sigaraya başlama ve/veya sigara kullanma alışkanlıkları üzerine olmuştur. Pandemi döneminde yapılan çalışmalarda pandemi sırasındaki sosyal izolasyonun psikolojik etkilerinin sadece sosyal medya bağımlılığını tetiklemediği aynı zamanda sigara kullanımında artışlara yol açtığı rapor edilmiştir (11). Stres sigara kullanımının başlaması ve devam etmesi için önemli bir risk faktörü olup sosyal izolasyon ve yaşam tarzı değişiklikleri, sigara kullanımını tetikleyebilir veya sigara kullananların sigara içme davranışlarını artırabilir (12). Bazı çalışmalarda pandeminin meydana getirdiği sosyal izolasyon ve insanlardan kaçınma gibi durumlar sonucunda, psikolojik çöküş yaşadıkları ve yalnızlık duygusu ile baş edebilmek için sigaraya başvurdukları ifade edilmektedir (13–15). Meksika gibi bazı gelişmekte olan ülkelerde ise pandemi sırasında sigarayı bırakmaya

çalışanların sayısında azalma olduğunu rapor etmişlerdir (16).

COVID-19 pandemisinin öğrencilerde sebep olduğu psikolojik değişimler ile ilgili olarak sınırlı sayıda araştırma mevcuttur. Salgınlar ve afetler sırasında yaşanan sorunların ortaya konması hem bu olaylar sırasında toplumun önemli bir kısmını oluşturan gençlerin sağlığının korunmasını hem de öğrencilerin ruh sağlığını destekleyecek stratejilerin uygulanmasında kolaylık sağlayacaktır. Bu araştırmanın birincil amacı, öğrencilerin COVID-19 pandemisi karşısında yaşadıkları anksiyete ile sigara ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları arasındaki değişimi incelemektir. İkincil olarak ise araştırmada öğrencilerin genel anksiyete düzeyleri ile COVID-19 anksiyetesi arasındaki ilişki seviyesini incelemektir. Ayrıca sosyodemografik faktörlerin öğrencilerin genel ve COVID-19 anksiyeteleri, sigara ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları üzerindeki etkileri de değerlendirmek amaçlanmıştır.

GEREÇ YÖNTEMLER

Evren-Örneklem

Bu araştırma Ankara Medipol Üniversitesi Tıp, Diş ve Sağlık Bilimleri fakültelerinden olmak üzere 551 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara Medipol Üniversitesi'nde Tıp, Diş Hekimliği ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri'nde öğrenim görmekte olan 1200 birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Anketin uygulandığı gün ve derste öğrencilerin okulda bulunmamasından dolayı evrenin tamamına ulaşılamamıştır.

Etik Onay

Araştırmanın yapılabilmesi için Ankara Medipol Üniversitesi girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurulundan gerekli izinler alınmıştır (15.08.2022/karar: 151). Bu çalışma Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmış ve çalışmaya katılan katılımcılardan "Bilgilendirilmiş olur" alınmıştır.

Ölçümler

Araştırmada öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine ek olarak genel anksiyete düzeylerini belirlemek için 'Beck Anksiyete Ölçeği', COVID-19 anksiyetesi için 'Koronavirüs Anksiyete Ölçeği', sigara kullanım alışkanlıklarını değerlendirmek için 'Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi' ve sosyal medya kullanım durumlarını değerlendirmek için 'sosyal medya bağımlılık ölçeği' kullanılmıştır.

Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ)

Aeron Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Anksiyete belirtilerinin sıklığını ve şiddetini ölçmektedir. 0'dan 3'e kadar puanlanan 4'lü likert tipi ("hiç" 0 puan, "hafif düzeyde" 1 puan, "orta düzeyde" 2 puan, "ciddi düzeyde" 3 puan) ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 63 olup; 8-15 puan arası hafif, 16-25 puan arası orta ve 26-63 puan arası yüksek düzeyde anksiyete varlığını göstermektedir. Beck Anksiyete Ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ulusoy ve arkadaşları tarafından yapılmıştır.

Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ)

Lee (2020) tarafından geliştirilen Koronavirüs Anksiyete Ölçeği COVID-19 kriziyle ilişkili olası disfonksiyonel anksiyete vakalarını tanımlamayı amaçlamıştır, Türkçe'ye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliği Biçer ve

arkadaşları (2020) tarafından yapılmıştır (Biçer, 2020; Lee vd., 2020). Koronavirüsün yarattığı anksiyetinin ölçülmesinde 5 sorudan oluşan ölçekte 5'li Likert tipi bir ölçeklendirme kullanılarak 1-5 arası (1- Hiçbir zaman...5- Son 2 haftada neredeyse her gün) puanlanmıştır. Ölçekten 5-20 arası puan alınmaktadır. Ölçekten alınan en yüksek puan 20'dir. 9 ve üzeri puanlar anksiyete seviyesi yüksek olarak yorumlanabilir

Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi (FNBT)

Ölçek sigaraya olan fiziksel bağımlılığın derecesini saptamak amacıyla Fagerström (14) tarafından 1989 yılında geliştirilmiştir. Altı maddelik ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2004 yılında Uysal ve ark. tarafından yapılmıştır. Ölçeğin her bir maddesi 0, 1, 2, 3 olarak puanlanmakta ve ölçekten alınabilecek puan aralığı 0-10 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın artışı sigara bağımlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınan toplam puana göre sigara bağımlılığı çok hafif (0-2 puan), hafif (3-4 puan), orta (5 puan), yüksek (6-7 puan) ve çok yüksek (8-10 puan) olarak beş grupta derecelendirilmektedir (14, 15).

Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nden elde edilen puanlar bağımlılığın seviyesini belirlemek amacıyla kullanılması için aralık hesaplamaları yapılmış ve 5'li dereceleme ölçeğine uygun olarak aralık katsayıları hesaplanmıştır. SMBÖ'den alınabilecek en düşük puan 41, en yüksek puan ise 205'tir. En yüksek puanın en düşük puandan çıkartılması sonucunda elde edilen aralık uzunluğu, ölçme aracı 5'li derecelendirildiğinden dolayı 5'e bölünerek aralık katsayıları elde edilmiştir. Buna göre, 41-73 arası: "Bağımlılık yok", 74-106 arası: "Az bağımlı", 107-139 arası: "Orta bağımlı", 140-172 arası: "Yüksek bağımlı", 173-205 arası: "Çok yüksek bağımlı"

İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kategorik değişkenler için sayı ve yüzde, sayısal değişkenler için ortalama \pm standart sapma olarak verilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Normallik analizi (kolmogorov smirnov ve shapiro wilk) yapılmıştır. Veriler normal dağıldıkları için parametrik testler (2'li değişkenler için independent t testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için One way Anova testi) kullanılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edildi.

BULGULAR

Araştırmaya 300 kadın (%54,4), 251 erkek (%45,6) öğrenci dahil edilmiştir. Kadın ve erkek katılım oranı birbirine yakındır. Katılımcıların %46,6'sı tıp fakültesi öğrencisi iken %30,9'nun sağlık bilimleri öğrencisi oldukları tespit edilmiştir. COVID-19 sağlık sorunu ile ilişkili olarak çalışmaya sağlık branşlarında eğitim alan öğrenciler çalışmaya dahil edilmiştir. Öğrencilerin çoğunun ikamet ettikleri yere yakın bir üniversite tercih etmesinden ötürü %85,5'nin ailesinin yanında yaşadıkları görülmüştür. COVID-19'dan bağımsız olarak %28,7'lik bir oranla katılımcıların küçük bir kısmının şuan sigara kullandığı saptanmıştır. Öğrencilerin %72,4'ü sigaranın COVID-19 riskini arttırdığını ve %77,0'si sigaranın

COVID-19'dan ölüm riskini arttırdığını düşündüklerini bildirmişlerdir. COVID-19'un direkt akciğerler üzerindeki hasarından ve öğrencilerimizin sağlık branşlarıyla olan ilişkisinden dolayı böyle bir yüksek oranın çıkması beklenilir bir durumdur. Ayrıca günümüzde sosyal medyanın her alanda geniş bir yelpazede yer almasından ötürü öğrencilerimizin %76 'lık gibi büyük bir kısmının günde 4-6 saat sosyal medyada vakit geçirdikleri tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların genel özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kadın	300	54,4
	Erkek	251	45,6
Fakülte	Tıp	257	46,6
	Diş	124	22,5
	Sağlık bilimleri fak	170	30,9
İkamet yeri	Öğrenci evi	35	6,5
	Yurt	39	7,1
	Aile yanı	477	85,5
Pandemi öncesinde sigara kullanımı	Evet	100	18,1
	Hayır	451	81,9
Sigara kullanımı	Evet	158	28,7
	Hayır	393	71,3
Covid geçirme öyküsü	Evet	254	46,1
	Hayır	297	53,9
Sigara covid riskini attırır mı?	Evet	399	72,4
	Hayır	152	27,6
Sigara coviddan ölüm riskini attırır mı?	Evet	424	77,0
	Hayır	127	23,0
Sosyal medya günlük bağlanma süresi	1-3 saat	62	11,3
	4-6 saat	419	76,0
	7 saat ve üzeri	70	12,7

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar tablo 2'de verilmiştir. Tablo'ya göre katılımcıların BAÖ ortalama puanının 13,48 \pm 8,86, KAÖ ortalama puanının 5,56 \pm 1,10, FNBT ortalama puanının 3,26 \pm 3,33 ve SMBÖ toplam ortalama puanının 88,75 \pm 5,18 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlara ilişkin istatistikler puanların dağılımı

	N	Minimum	Maximum	Ortalama \pm SS n
BAÖ	551	5,00	34,00	13,48 \pm 8,86
KAÖ	551	1,00	9,00	5,56 \pm 1,10
FNBT	158	,00	10,00	3,26 \pm 3,33
SMBÖ meşguliyet	551	28,00	48,00	31,43 \pm 2,09
SMBÖ duygudurum	551	10,00	20,00	12,24 \pm 1,81
SMBÖ çatışma	551	31,00	69,00	35,59 \pm 3,40
SMBÖ tekrarlama	551	6,00	18,00	9,47 \pm 2,52
SMBÖ toplam	551	83,00	147,00	88,75 \pm 5,18

SS: Standart sapma, BAÖ: Beck Anksiyete Ölçeği, FNBT: Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, KAÖ: Koronavirüs Anksiyete Ölçeği, SMBÖ: Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Tablo 3. Ölçeklerden elde edilen puanların sosyodemografik özelliklere göre değişimi Sosyodemografik değişkenler ile ölçekler arasındaki ilişki

Parametreler	BAÖ	FNBT	KAÖ	SMBÖ- Meşguliyet	SMBÖ duygudurum	SMBÖ tekrarlama	SMBÖ çatışma	SMBÖ toplam
Cinsiyet								
Erkek	8,03±3,87	4,83±3,83	5,52±1,01	30,07±2,19	11,93±2,00	11,27±1,77	37,04±3,36	90,33±5,40
Kadın	20,00±8,74	1,65±1,51	5,61±1,11	32,57±1,09	12,56±1,58	7,97±2,02	34,38±2,93	87,44±4,61
t/p	21,33/<0,001	6,82/<0,001	1,06/0,41	3,72/<0,001	17,26/<0,001	20,09/<0,001	9,94/0,19	6,78/0,41
Fakülte								
Tıp (1)	12,60±8,97	2,34±3,56	5,57±1,05	31,26±1,92	12,23±1,78	9,68±2,43	34,48±2,06	87,66±3,68
Diş(2)	12,04±8,87	3,61±3,56	5,48±0,98	31,37±1,91	12,14±1,75	9,40±2,54	34,37±2,04	87,29±3,70
Sağlık(3)	15,86±8,24	4,32±2,59	5,61±1,25	31,75±2,41	12,34±1,89	9,21±2,55	38,16±4,31	91,48±6,80
t/p	9,30/<0,001 (1-3,2-3)	6,63/<0,001 (1-3)	0,49/0,61	2,99/0,05	0,43/0,64	1,82/0,16	93,66/<0,001 (1-3)	38,76/<0,001 (1-3,2-3)
İkamet								
Yurt	15,00±8,64	4,05±3,20	5,48±1,21	31,69±3,34	12,00±1,74	9,07±2,36	35,41±2,76	88,17±4,29
Öğrenci evi	17,17±8,60	4,71±3,19	6,28±0,62	31,25±2,40	12,42±2,52	9,71±2,19	36,74±2,63	90,14±4,82
Aile yanı	13,09±8,82	3,08±3,31	6,59±1,10	31,43±2,09	12,24±1,81	9,49±2,52	35,52±3,48	88,70±5,27
t/p	4,11/0,012 (2-3)	1,37/0,25	1,35/0,24	0,41/0,65	0,54/0,58	0,65/0,36	2,15/0,11	1,51/0,22
Sigara kullanma								
Evet	14,48±8,64	-	6,88±1,43	31,39±2,52	12,27±1,87	9,71±2,53	36,20±4,24	89,58±6,73
Hayır	13,08±8,659	-	5,43±0,90	31,45±1,89	12,23±1,86	9,38±2,51	35,51±2,97	88,42±4,38
F/p	3,90/0,04		20,80/<0,001	3,34/0,06	2,15/0,14	1,90/0,16	7,40/0,001	5,00/0,02
Covid geçirme								
Evet	18,94±9,58	-	6,48±1,11	30,36±2,35	11,55±1,84	9,69±2,12	37,11±3,63	88,64±5,58
Hayır	8,81±4,47	-	5,62±1,09	32,36±1,26	12,84±1,54	9,35±2,81	34,29±2,65	88,84±4,38
t/p	16,34/<0,001		1,78/0,05	12,67/<0,001	8,91/<0,001	1,24/0,001	10,62/<0,001	0,45/0,34
Sosyal medya bağlanma süresi								
1-3 saat	12,61±9,08	2,50±2,82	5,87±1,06	31,24±1,97	12,14±1,79	9,62±2,55	35,95±3,37	88,96±4,83
4-6 saat	12,99±8,66	3,11±3,52	6,53±1,11	31,42±2,00	12,25±1,82	9,45±2,32	34,84±2,76	88,00±4,96
7 fazla	17,17±9,10	4,42±2,43	5,56±1,10	31,72±2,68	12,27±1,82	9,27±2,45	39,80±2,56	93,07±4,68
f/p	7,14/<0,001 (1-3)	2,14/0,12	2,76/0,06	0,95/0,38	0,11/0,89	0,34/0,70	83,17/<0,001 (1-2,3; 2-3)	31,84/<0,001 (1-2,3; 2-3)

BAÖ: Beck Anksiyete Ölçeği, FNBT: Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, KAÖ: Koronavirüs Anksiyete Ölçeği, SMBÖ: Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Tablo 3'te Ölçeklerden elde edilen puanların sosyodemografik özelliklere göre değişimi sosyodemografik değişkenler ile ölçekler arasındaki ilişki verilmiştir. Tablo'ya göre cinsiyet, fakülte ve COVID-19 enfeksiyonu geçirme demografik özellikleri ile ölçeklerden alınan puanlar arasında anlamlılık olduğu görülmektedir. BAÖ'de kadınların ortalama puanları (20±8,7), erkeklerin ortalama puanlarından (8,03±3,87) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (p<0,001). Kadınların erkekler göre daha irdeleyici bir yapıya sahip olması anksiyete durumunda artışa sebep olabilir. FNBT ile SMBÖ (tekrarlama) anket sonuçları erkeklerde sırasıyla 4,83±38 ve 11,27±1,77 olup kadınlardan yüksektir (p<0,001). Sigara kullanımını ve sosyal medya kullanımını sınırlama ve kontrol etme konusunda erkeklerin kadınlara göre iradelerinin daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. SMBÖ meşguliyet ve duygudurum sonuçları ise kadınlarda 12,56±1,58 ve 11,27±1,77 ortalama puanları ile erkeklerden daha yüksek bulunmuştur (p<0,001). Kadınların erkeklerle kıyasla daha duygusal bir yapıya sahip olmasından ötürü sosyal medyanın kişinin zihnini, zamanını ne derece meşgul ettiğini sorgulayan SMBÖ meşguliyet ve duygusal değişime bağlı olarak genellikle olumsuz düşüncelerden bir kaçış olarak sosyal medyanın kullanım düzeyini belirlemeyi hedefleyen SMBÖ duygudurum ortalama puanları kadınlarda erkekler göre daha yüksek bulunmuştur. Sağlık bilimleri fakültesindeki öğrencilerin BAÖ (15,86±8,24), FNBT (4,32±2,59), SMBÖ çatışma (38,16±4,31) ve SMBÖ toplam (91,48±6,80) ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlendi (p<0,001). Tıp ve diş hekimliği öğrencilerinin hekim olmanın ciddi sorumluluğun farkında olmasından ötürü hem bağımlılık ölçeklerinde hem de kişinin günlük yaşamında sosyal, mesleki ve ailesel yaşamı üzerinde sosyal medyanın etkisini sorgulayan SMBÖ çatışma puanında diğer fakültede yer alan öğrencilerin daha yüksek puan alması beklenilir bir sonuçtur. Sigara kullananların BAÖ (14,48±8,64), SMBÖ toplam (89,58±6,73) SMBÖ çatışma (36,20±4,24) ve KAÖ (6,88±1,43) ortalama puanlarının içmeyenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 7 saatten fazla sosyal medya kullananların BAÖ, SMBÖ çatışma ve SMBÖ toplam puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (p<0,001).

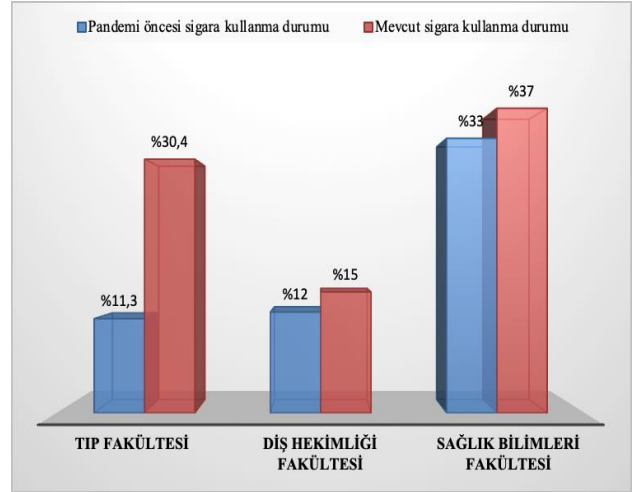
Sigaranın bağımlılık yaratan ciddi bir sorun olması, bağımlılık ölçeklerinde sigara içenlerdeki bu yüksek puanları açıklamaktadır. Stres ve anksiyete altında kişilerde daha fazla sigara kullanımı, strese bağlı yeme durumu, sosyal medya bağımlılığı gibi duygusal cevaplar göz önüne alındığında sigara içenlerde de anksiyete puanlarının yüksek çıkması bu duruma uygun niteliktedir. Çalışma kapsamında kullanılan ölçek ve testlerin birbirleri ile korelasyonları incelendiğinde SMBÖ puanı ile KAÖ puanı arasında pozitif yönlü zayıf (r=0,26, p<0,05), FNBT puanı ile BAÖ puanı arasında (r=0,87, p<0,001) pozitif yönlü yüksek, istatistiksel olarak anlamlı korelasyon olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4).

Pandemi öncesi ile şu an sigara kullanma arasındaki farka bakıldığında sadece Tıp fakültesi öğrencilerinde önemli oranda sigara kullanmanın arttığı tespit edilmiştir (p<0,05) (Şekil 1 ve Şekil 2), (Tablo 5, Tablo 6).

Tablo 4. Ölçek puanları arasındaki ilişki Ölçek puanları arasındaki korelasyon

		BAÖ	KAÖ	FNBT	SMBÖ_toplam
KAÖ	r	-0,023	1		
	p	0,587			
FNBT	r	0,879**	-0,013	1	
	p	<0,001	0,872		
SMBÖ_toplam	r	0,027	0,263**	-0,042	1
	p	0,527	<0,001	0,597	

BAÖ: Beck Anksiyete Ölçeği, FNBT: Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, KAÖ: Koronavirüs Anksiyete Ölçeği, SMBÖ: Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Şekil-1. Pandemi öncesi ve şu anki durumda eğitim görülen fakülte ile sigara kullanma durumu arasındaki değişim "Farklı fakültelerde öğrenim gören ve sigara kullanan öğrenci oranının pandemi öncesi ve günümüzdeki süreçte değişimi"

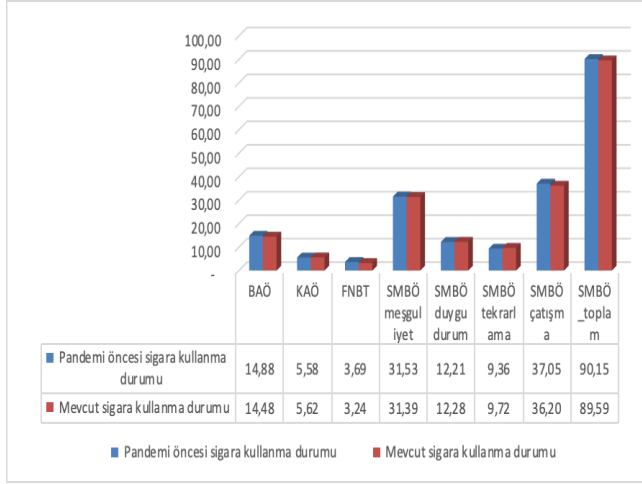
Tablo 5. Pandemi öncesi ve günümüzdeki süreçte, sigara kullanımında öğrenci sayısındaki değişimi

	Pandemi Öncesi % (n)	Günümüz % (n)
Tıp Fakültesi	11,3 (29)	30,4 (70,8)
Diş Hekimliği Fakültesi	12,1 (15)	15 (19)
Sağlık Bilimleri Fakültesi	33 (56)	37 (62)

Tablo 6. Ölçeklerden elde edilen ortalama puanların pandemi öncesi ve günümüzdeki dönemde değişimi

	BAÖ	KAÖ	FNBT	SMBÖ- Meşguliyet	SMBÖ- Duygudurum	SMBÖ- Tekrarlama	SMBÖ- Çatışma	SMBÖ- Toplam
Pandemi Öncesi	14,88±0,32	5,58±0,33	3,69±,56	31,53±3,78	12,21±1,90	9,36±2,54	37,05±4,32	90,15±7,45
Mevcut durum	14,48±0,24	5,62±0,26	3,24±,32	31,39±3,99	12,28±1,43	9,72±1,89	36,20±5,78	89,59±6,78

BAÖ: Beck Anksiyete Ölçeği, KAÖ: Koronavirüs Anksiyete Ölçeği, FNBT: Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, SMBÖ: Sosyal Medya Bağımlılık Ölçeği

Şekil 2. Pandemi öncesi ve mevcut sigara kullanma durumu ile ölçekler arasındaki ilişki Pandemi öncesi ve mevcut sigara kullanma durumunun ölçeklere göre dağılımı

TARTIŞMA

COVID-19'un etkisini azaltmaya başlaması ile birlikte araştırmacılar, pandeminin halk sağlığı üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerini incelemeye yönelmiş, özellikle gençlerin bu süreçte çok ciddi psikolojik sorunlar ile yüz yüze geldiklerinden dolayı derin endişe duyduklarını rapor etmişlerdir (17–19) Bu araştırmada, öğrencilerin hafif düzeyde anksiyete yaşadıkları, koronavirüs anksiyetelerinin olmadığı yada önemsiz derecede olduğu, nikotin bağımlılıklarının hafif düzeyde ve sosyal medya bağımlılıklarının ise düşük seviyede (az bağımlı) olduğu tespit edildi.

Sosyodemografik faktör sonuçlarına bakıldığında, araştırmamızda kadınların erkeklerden daha fazla kaygı yaşadıkları, erkeklerin ise nikotin ve sosyal medya alışkanlıklarının kadınlardan daha fazla olduğu, sağlık bilimleri öğrencilerinin anksiyetelerinin daha yüksek ve sigara kullanan öğrencilerde hem anksiyete hem koronavirüs anksiyetesi hem de sosyal medya bağımlılığının daha fazla olduğu belirlendi. Literatürde gençlerin çoğunluğunun 1-3 saat arasında sosyal medyada vakit geçirdikleri, erkeklerin kadınlardan daha fazla sosyal medya bağımlısı oldukları ve ailesinin yanında yaşayan gençler ile sigara kullananlarda sosyal medya bağımlılığının ya da uzun süreli sosyal medya kullanımının daha fazla olduğu rapor edilmiştir (20,21). Akundi ve ark. (22), Sosyal siteleri gün içinde sık kullanan öğrencilerin daha fazla anksiyete yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Biz araştırmamızda da benzer sonuçlara

ulaştık. Ancak biz, gençlerin %76'nın günde 4-6 saat sosyal medya kullandıklarını ve SMBÖ çatışma puanlarının 1-3 saat kullananlardan daha fazla olduğunu tespit ettik. Ayrı ve ark. (11), erkeklerde nikotin bağımlılığı olasılığı kadınlara göre daha yüksek ancak kadınların da daha fazla kaygı yaşadıklarını bildirmişlerdir. Yakar ve ark. (24), COVID-19 pandemisi sırasında kadın tıp öğrencilerinin erkeklere göre daha fazla kaygı yaşadıklarını ancak erkeklerdeki sigara kullanımının daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Wu et al. (25), ayrıca Çinli kadın üniversite öğrencilerinin COVID-19 pandemisi sırasında erkeklerden daha fazla kaygı yaşadıklarını rapor etmişlerdir. Kadınlar ve erkekler arasındaki genetik duyarlılık, hormon ve kortizol

seviyeleri gibi fizyolojik farklılıklar nedeniyle kadınlar erkekler için daha duygusaldır (14). Bu farklılıklar nedeniyle, kadınlar erkekler için strese ve acıya karşı daha savunmasız olduklarından daha fazla üzüntü ve kaygı yaşayabilirler. Erkeklerinde de yaşadıkları sıkıntıları sigara veya sosyal medyada vakit geçirerek atmaya çalıştıklarını düşünmekteyiz. Ayrıca literatürde ailelerinin yanında kalan öğrencilerin pandemiden daha az etkilendikleri ifade edilmektedir (26–28). Bizim araştırmamızda da yurttan kalan öğrencilerin aile evinde yaşayanlara göre daha fazla anksiyete yaşadıkları ortaya çıktı. Yurttan kalan öğrencilerin pandemi şartlarına ek olarak ailelerinden uzak olmaları daha fazla anksiyete yaşamalarına sebep olabilir.

Pandemi, endişeler, depresyon ve ikincil travma gibi zihinsel sağlık üzerindeki zararlar da dahil olmak üzere virüsün belirli görünmez zararlarını belirlemek için hayatlarımıza büyük zorluklar getirdi. Yapılan çalışmalarda salgın ve sağlık krizinden sonra depresyon, anksiyete belirtilerinde önemli oranda artış olduğu, ikincil travma gibi gizli hasarları ortaya çıktığı ve toplumlarda ki depresyon-anksiyete oranında %10-25 arasında artış olduğu rapor edilmiştir (27,29). Bizim araştırmamızda öğrencilerin koronavirüs anksiyetesinin önemli derecede olmadığı ancak genel anksiyetelerinin hafif düzeyde olduğu belirlendi. Çalışmamızın örneklemini oluşturan öğrencilerin 2022-2023 eğitim-öğretim yılında eğitim aldıkları göz önüne alındığında, COVID-19'un 2020 yılında başlamasından yana geçen süre ile öğrencilerin bu yeni yaşam koşullarını benimsemesinden kaynaklı anksiyete düzeylerinin düşük olduğunu düşünmekteyiz. COVID-19 pandemisi nedeniyle Hindistan'da evde kalan üniversite düzeyindeki öğrencilerin ruh sağlığı durumunun değerlendirildiği Majumdar ve ark., öğrencilerin %4.32'si hafif, %72.7'sinin orta seviyede anksiyete yaşadıklarını ve bu öğrencilerin pandemi döneminde sosyal medyayı kullanımını ile sigara içme alışkanlığını artırdığını ve bu durumun öğrencilerin ruh sağlığı dengesizliklerini

artırdığını bildirmişlerdir (27). Ayran ve ark., pandemi döneminde üniversite öğrencilerinde %51, Rahmanov ve ark., %72, Zhao ve ark. ise %24 kaygı oranı bildirmişlerdir (11,30,31). Araştırma grubundaki gençlerde sosyal medya kullanımının bu kadar yüksek olmasının pandemi döneminin vermiş olduğu alışkanlıklardan kaynaklandığını, pandemi dönemindeki zorunlu sosyal izolasyonun gençlerde alışkanlık haline geldiğini düşünmekteyiz.

COVID-19 ile ilgili duygusal tweet'ler ve sosyal medya haberleri "duygusal durumların başkalarına aktarılması ve aynı duyguları paylaşımlarla aynı duyguları yaşamalarına yol açması" olarak tanımlanan bulaşıcı paradigmaya dayalı olarak kaygı ve depresyon duygularını artırabilir (32). Ancak konu ile ilgili yapılan çalışmalarda sosyal medya kullanmanın bireyleri kısmen yalnızlıktan kurtararak depresyone girmelerini engellediği bildirilmektedir (4,33). Cauberghe ve ark., (34) gençlerin pandemi ile aktif olarak yüzleşmek için sosyal medyayı ve sigara kullanma eğilimine gittikleri, bu durumun onların sıkıntı ve endişe duygularını bir dereceye kadar rahatlatıp mutluluk duygularını artırdığını ifade etmektedirler. Fakat sosyal medya kullanımının gençlerde hızla bağımlılığa dönüştüğü ve hem olumsuz davranışlar sergilemeye başladıkları hem de akademik başarılarının düştüğü çok sayıdaki çalışmada rapor edilmiştir (24,29,35,36). Bizde pandemi ile birlikte gençlerde sosyal medya kullanım alışkanlıklarının bağımlılığa dönüşme için bir zemin oluşturduğunu düşünmekteyiz.

COVID-19'un ortaya çıkışı gençlerin yalnızlık, ölüm ve hastalık gibi birçok duyguyu yoğun bir şekilde yaşamalarına ve bu durumdan kaçmak için ise aşırı sosyal medya ve sigara kullanımı gibi durumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ancak COVID-19 ve sigara arasındaki fizyolojik ilişkiden dolayı sigara kullanımının pandemiden nasıl etkilendiği ile ilgili bir fikir birliği bulunmamaktadır. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda sigara kullanımında artış olduğu bildirilmiş iken Al Ghadban ve ark. (37), katılımcıları %3'ünde sigara içmede azalma olduğunu, bir başka bir çalışmada ise katılımcıların dörtte birinin sigara kullanımını azalttığı daha da önemli olarak üçte birinden fazlasının bırakmaya motive oldukları ifade edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılıklarının araştırıldığı çalışmalarda öğrencilerin %50-75 oranında nikotin bağımlısı oldukları ve bu oranın erkeklerde daha fazla görüldüğü rapor edilmiştir (3,22,31,38). COVID-19 Sırasında Depresyon, Anksiyete ve Stres: Avustralyalı Yetişkinlerde Fiziksel Aktivite, Uyku, Tütün ve Alkol Kullanımındaki Değişiklikleri araştıran Stanton ve ark. (36), Katılımcıların neredeyse %93'ünün COVID-19 pandemisinin başlangıcından bu yana sigara içme durumunda herhangi bir değişiklik veya olumlu bir değişiklik (düşüş) olmadığını bildirmişlerdir. Bizim araştırmamızda da pandemi öncesi ile günümüz kıyaslamasında gençlerin sigara alışkanlıklarında önemli bir değişiklik olmadığı sadece Tıp fakültesi öğrencilerinde sigara kullanımlarında artış olduğu belirlendi.

Bu araştırma, küresel bir sağlık krizi görünümünde gençlerin olumsuz alışkanlıklara yönelimlerinin ortaya çıktığını ve anksiyete yaşama ihtimallerinin artabileceğini ortaya koymuştur. Bir pandemi veya salgın durumunda toplumsal olarak standart bir önlem almak zordur. Sıradan

yöntemlerle başa çıkmak, yeni stres faktörleriyle başa çıkmaya yardımcı olabilirken, bazı insanlar katı bir dayanıklılık duygusunu güçlendirmeye çalışabilir.

Sosyal medya bağımlılığı ile koronavirüs anksiyetesi arasında pozitif aynı şekilde nikotin bağımlılığı ile anksiyete arasında da yine pozitif ilişki vardı. Bulgularımız üniversite öğrencilerindeki anksiyete, sigara ve sosyal medya kullanma alışkanlıklarının cinsiyete, eğitim görülen bölüme, ikamet ettiği yere, sigara kullanma durumuna ve sosyal medya kullanma süresine göre değiştiğini ortaya koymuştur. Afet sonrası önceki araştırmalardan alınan dersler, pandeminin daha kötü ruh sağlığı etkilerini azaltmak için sigara ve sosyal medya bağımlılığı gibi durumlara karşı erken müdahalenin göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir.

TEŞEKKÜR

Ankara Medipol Üniversitesi Üniversitesi öğrencilerine katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

Yazarların Katkıları: Fikir/Kavram: F.K.; Tasarım: B.T.D; Veri Toplama ve/veya İşleme: H.M.A., B.T.D.; Analiz ve/veya Yorum: F.K., B.T.D., H.M.A. ; Literatür Taraması: F.K., B.T.D.; Makale Yazımı: F.K., B.T.D., H.M.A.; Eleştirel İnceleme: B.T.D, F.K.

KAYNAKLAR

1. Patterson ZR, Gabrys RL, Prowse RK, Abizaid AB, Hellems KGC, McQuaid RJ. The Influence of COVID-19 on Stress, Substance Use, and Mental Health Among Postsecondary Students. *Emerging Adulthood*. 2021; 9(5): 516-30.
2. Chen W, Liang Y, Yin X, Zhou X, Gao R. The Factor Structure and Rasch Analysis of the Fear of COVID-19 Scale (FCV-19S) Among Chinese Students. *Front Psychol*. 2021;12.
3. Chinwong D, Mookmanee N, Chongpornchai J, Chinwong S. A Comparison of Gender Differences in Smoking Behaviors, Intention to Quit, and Nicotine Dependence among Thai University Students. *J Addict*. 2018; 24: 1-8.
4. Miri SM, Roozbeh F, Omranirad A, Alavian SM. Panic of buying toilet papers: A historical memory or a horrible truth? systematic review of gastrointestinal manifestations of COVID-19. Vol. 20, *Hepatitis Monthly*. Kowsar Medical Institute; 2020.
5. Al-Tammemi AB, Akour A, Alfalah L. Is it just about physical health? an online cross-sectional study exploring the psychological distress among university students in Jordan in the midst of COVID-19 pandemic. *Front Psychol*. 2020; 11: 562213.
6. Guessoum SB, Lachal J, Radjack R, Carretier E, Minassian S, Benoit L, et al. Adolescent psychiatric disorders during the COVID-19 pandemic and lockdown. *Psychiatry Res*. 2020; 291: 113264.
7. Capasso A, Jones AM, Ali SH, Foreman J, Tozan Y, DiClemente RJ. Increased alcohol use during the COVID-19 pandemic: The effect of mental health and age in a cross-sectional sample of social media users in the U.S. *Prev Med (Baltim)*. 2021; 145: 106422.

8. Matar Boumosleh J, Jaalouk D. Depression, anxiety, and smartphone addiction in university students- A cross sectional study. *PLoS One*. 2017;12(8):e0182239.
9. Islam MS, Sujan MSH, Tasnim R, Ferdous MZ, Masud JHB, Kundu S, et al. Problematic internet use among young and adult population in Bangladesh: Correlates with lifestyle and online activities during the COVID-19 pandemic. *Addictive Behaviors Reports*. 2020; 12: 100311.
10. Majumdar P, Biswas A, Sahu S. COVID-19 pandemic and lockdown: cause of sleep disruption, depression, somatic pain, and increased screen exposure of office workers and students of India. *Chronobiol Int*. 2020; 37(8): 1191-200.
11. Ayran G, Köse S, Küçüköğlü S, Aytekin Özdemir A. The effect of anxiety on nicotine dependence among university students during the COVID-19 pandemic. *Perspect Psychiatr Care*. 2022; 58(1): 114-23.
12. Stanton R, To QG, Khalesi S, Williams SL, Alley SJ, Thwaite TL, et al. Depression, anxiety and stress during COVID-19: Associations with changes in physical activity, sleep, tobacco and alcohol use in Australian adults. *Int J Environ Res Public Health*. 2020; 17(11): 1-13.
13. Nekliudov NA, Blyuss O, Cheung KY, Petrou L, Genuneit J, Sushentsev N, et al. Excessive media consumption about COVID-19 is associated with increased state anxiety: Outcomes of a large online survey in Russia. *J Med Internet Res*. 2020; 1: 22(9).
14. Evren C, Evren B, Dalbudak E, Topcu M, Kutlu N. Measuring anxiety related to COVID-19: A Turkish validation study of the Coronavirus Anxiety Scale. *Death Stud*. 2022; 46(5): 1052-8.
15. Kontos EZ, Emmons KM, Puleo E, Viswanath K. Communication inequalities and public health implications of adult social networking site use in the United States. *J Health Commun*. 2010; 15(SUPPL. 3): 216-35.
16. Tarı Selçuk K. , Avcı D. , Mercan Y. Smoking Addiction among University Students and the Willingness and Self- Efficacy to Quit Smoking. *Clinical and Experimental Health Sciences*. 2018; 8(1): 36-43.
17. Al Ghabban Y, Zgheib N, Romani M, Akl IB, Nasr R. Impact of the COVID-19 pandemic on smoking behavior and beliefs among the American University of Beirut community. *Tob Prev Cessat*. 2022; 8: 02.
18. Islam MS, Sujan MSH, Tasnim R, Mohona RA, Ferdous MZ, Kamruzzaman SK, et al. Problematic smartphone and social media use among bangladeshi college and university students amid COVID-19: The Role of Psychological Well-Being and Pandemic Related Factors. *Front Psychiatry*. 2021; 12: 647386
19. Saadeh H, Saadeh M, Almobaideen W, al Refaei A, Shewaikani N, al Fayez RQ, et al. Effect of COVID-19 quarantine on the sleep quality and the depressive symptom levels of university students in Jordan during the spring of 2020. *Front Psychiatry*. 2021; 12: 605676.
20. Roberts JA, Yaya LHP, Manolis C. The invisible addiction: Cell-phone activities and addiction among male and female college students. *J Behav Addict*. 2014; 3(4): 254-65.
21. Aljomaa SS, Mohammad MF, Albursan IS, Bakhiet SF, Abduljabbar AS. Smartphone addiction among university students in the light of some variables. *Comput Human Behav*. 2016; 61(5): 155-64.
22. Akundi A, Tseng B, Jiamin W, Smith E, Subbalakshmi M, Francisco A. Text mining to understand the influence of social media applications on smartphone supply chain. *Procedia Computer Science*. 2018; 4(9): 87-94.
23. Aoike M, Mori Y, Aoyama Y, Tanaka M, Kozai H, Shigeno Y, et al. Nicotine dependence among college students uninterested in smoking cessation during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional survey. *Int J Environ Res Public Health*. 2023; 20(6): 5135.
24. Yakar B, Öztürk Kaygusuz T, Pirinççi E, Önalın E, Ertekin YH. Tıp fakültesi öğrencilerinin Türkiye'deki mevcut COVID-19 salgını hakkında bilgi, tutum ve kaygıları. *Family Practice And Palliative Care*. 2020; 22: 36-44.
25. Wu JH, Du JK, Lee CY, Lee HE, Tsai TC. Effects of anxiety on dental students' noncognitive performance in their first objective structured clinical examination. *Kaohsiung Journal of Medical Sciences*. 2020; 36(10): 850-6.
26. Jenaro, CF, Noelia V, Gonzalez-Gil M, Francisca C, Cristina. F. Problematic Internet and cell-phone use: Psychological, behavioral, and health correlates. *Addict Res Theory*. 2009; 15: 309-320.
27. Majumdar P, Biswas A, Sahu S. COVID-19 pandemic and lockdown: cause of sleep disruption, depression, somatic pain, and increased screen exposure of office workers and students of India. *Chronobiol Int*. 2020; 1191-200.
28. Ustun G. Determining depression and related factors in a society affected by COVID-19 pandemic. *International Journal of Social Psychiatry*. 2021; 67(1): 54-63.
29. Abbas J, Wang D, Su Z, Ziapour A. The role of social media in the advent of covid-19 pandemic: Crisis management, mental health challenges and implications. *Risk Manag Healthc Policy*. 2021; 14: 1917-32.
30. Rakhmanov O, Dane S, Knowledge and anxiety levels of african university students against COVID-19 during the pandemic outbreak by an online survey, *J Res Med Dent Sci*, 2020; 8(3): 53-6.
31. Zhou SJ, Zhang LG, Wang LL. Prevalence and socio-demographic correlates of psychological health problems in Chinese adolescents during the outbreak of COVID-19. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2020; 29(6): 749-58.
32. Throuvala MA, Griffiths MD, Rennoldson M, Kuss DJ. Motivational processes and dysfunctional mechanisms of social media use among adolescents: A qualitative focus group study. *Comput Human Behav*. 2019; 93(1): 164-75.
33. Chao M, Xue D, Liu T, Yang H, Hall BJ. Media use and acute psychological outcomes during COVID-19 outbreak in China. *J Anxiety Disord*. 2020; 74: 102248.

34. Cauberghe V, van Wesenbeeck I, de Jans S, Hudders L, Ponnet K. How adolescents use social media to cope with feelings of loneliness and anxiety during COVID-19 lockdown. *Cyberpsychol Behav Soc Netw.* 2021; 24(4): 250-7.
35. Akdeniz G, Kavakci M, Gozugok M, Yalcinkaya S, Kucukay A, Sahutogullari B. A survey of attitudes, anxiety status, and protective behaviors of the university students during the COVID-19 outbreak in Turkey. *Front. Psychiatry.* 2020; 11: 695.
36. Stanton R, To QG, Khalesi S, Williams SL, Alley SJ, Thwaite TL, et al. Depression, anxiety and stress during COVID-19: Associations with changes in physical activity, sleep, tobacco and alcohol use in Australian adults. *Int J Environ Res Public Health.* 2020; 17(11): 1-13.
37. Al Ghadban Y, Zgheib N, Romani M, Akl IB, Nasr R. Impact of the COVID-19 pandemic on smoking behavior and beliefs among the American University of Beirut community. *Tob Prev Cessat.* 2022; 8: 02.
38. Provenzano S, Santangelo OE, Grigis D, Giordano D, Firenze A. Smoking behaviour among nursing students: Attitudes toward smoking cessation. *J Prev Med Hyg.* 2019; 60(3): E203-10.